

Den Haag

Straatgesprekken Laakhavens Hollands Spoor Spoor 18 september - 14 oktober 2024

Verlag

Sfeerbeeld Verheeskade

In samenhang met participatietrajecten:

1. Schetsontwerp herinrichting openbare ruimte Campuskwartier en Spoorzone HS
2. Buitenruimteplan Laakhavens Hollands Spoor

vernieuwen
verbinden
verrassen
CID

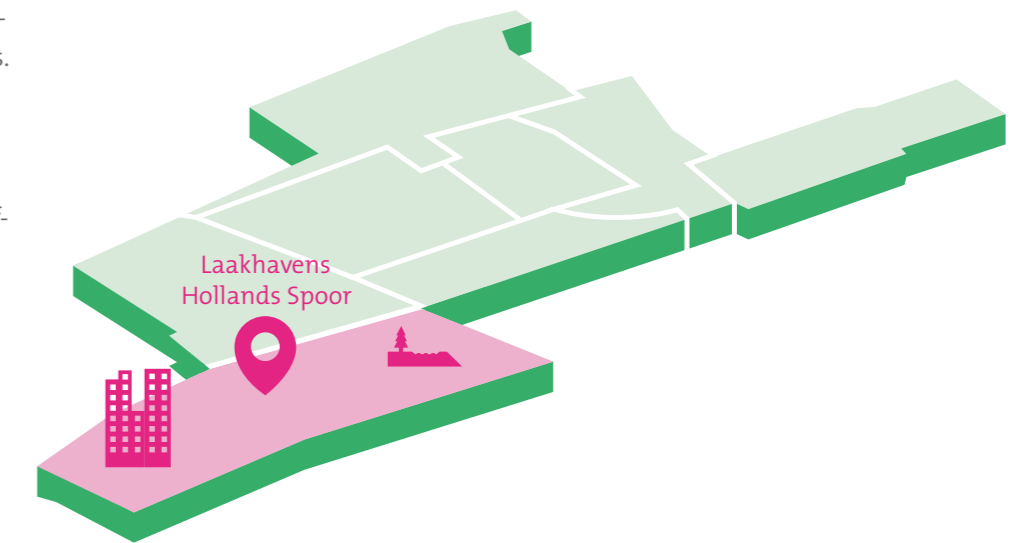
Central Innovation District

Laakhavens
Hollands Spoor

CID Centraal Innovation District (CID)

Het CID is een nieuw stuk Haags centrum. Het economische hart van de stad. Perfect gelegen naast de oude binnenstad. En tussen en rond de treinstations Den Haag Centraal, Hollands Spoor en Laan van NOI. Het gebied is uitstekend bereikbaar met het openbaar vervoer. Nergens anders komen de landelijke overheid, bedrijven en hoger onderwijs zo dicht bij elkaar. Dat biedt grote kansen. En maakt het CID een fijne plek om te wonen, werken, leren en te zijn. Den Haag groeit. Steeds meer mensen wonen en werken in onze stad. Daarom maken we in het CID ruimte voor toekomstige en huidige inwoners, studenten, ondernemers, professionals en bezoekers. De komende 20 jaar komen er 20.500 nieuwe woningen, nieuwe kantoren en voorzieningen. Creatieve en vernieuwende bedrijven brengen we samen om kennis te delen. Samen met de buurt en partners breiden we de komende jaren het centrum uit tot een leefbaar en prettig gebied waar iedereen zich thuis voelt: het Central Innovation District.

Opzet Lokale Expertise en Netwerken Inzetten

De straatgesprekken werden georganiseerd door bureaus Zeewaardig en Kickstad, in samenwerking met vrijwilligers uit de buurt via de welzijnsorganisatie Wijkz. Een digitale vragenlijst werd ontwikkeld en door de vrijwilligers gebruikt op hun telefoons om gesprekken aan te gaan met bewoners, voorbijgangers, ondernemers, studenten en andere mensen in het gebied. Deze gesprekken vonden plaats op straat, in buurtcentra en lokale clubs/ruimtes. De vrijwilligers benaderden daarnaast ook mensen binnen hun eigen netwerk om de straatgesprekken uit te voeren, waarbij zij eveneens de digitale vragenlijst gebruikten. Op deze manier konden zij meer mensen bereiken en betrekken die de gemeente en de ontwerp- en onderzoeksbureaus zelf niet zo snel zouden spreken. De vragenlijst was opgebouwd rond thema's zoals: veiligheid, bereikbaarheid, groen en water, ontmoeten, sport en spel, beheer, evenementen, kunst en cultuur.

De vragenlijst begon met een introductie van het project vanuit de Gemeente, waarin meer achtergrondinformatie werd gegeven over de ontwikkeling en het participatietraject dat gaande is. De vrijwilliger kon de antwoorden namens de geïnterviewde invullen, of de persoon kon dit zelf doen als zij dat wilden. De vragenlijst was zo ontworpen dat het grondig de verschillende thema's behandelde en een verscheidenheid aan keuzemogelijkheden bood, maar wel overzichtelijk en helder bleef. Waar mogelijk werden visuals toegevoegd om meer duidelijkheid te geven en om ideeën en mogelijkheden te prikkelen. De respondenten hadden altijd de mogelijkheid om hun eigen opties toe te voegen en verder uit te wijden over onderwerpen die voor hen belangrijk waren of dichtbij hen stonden.

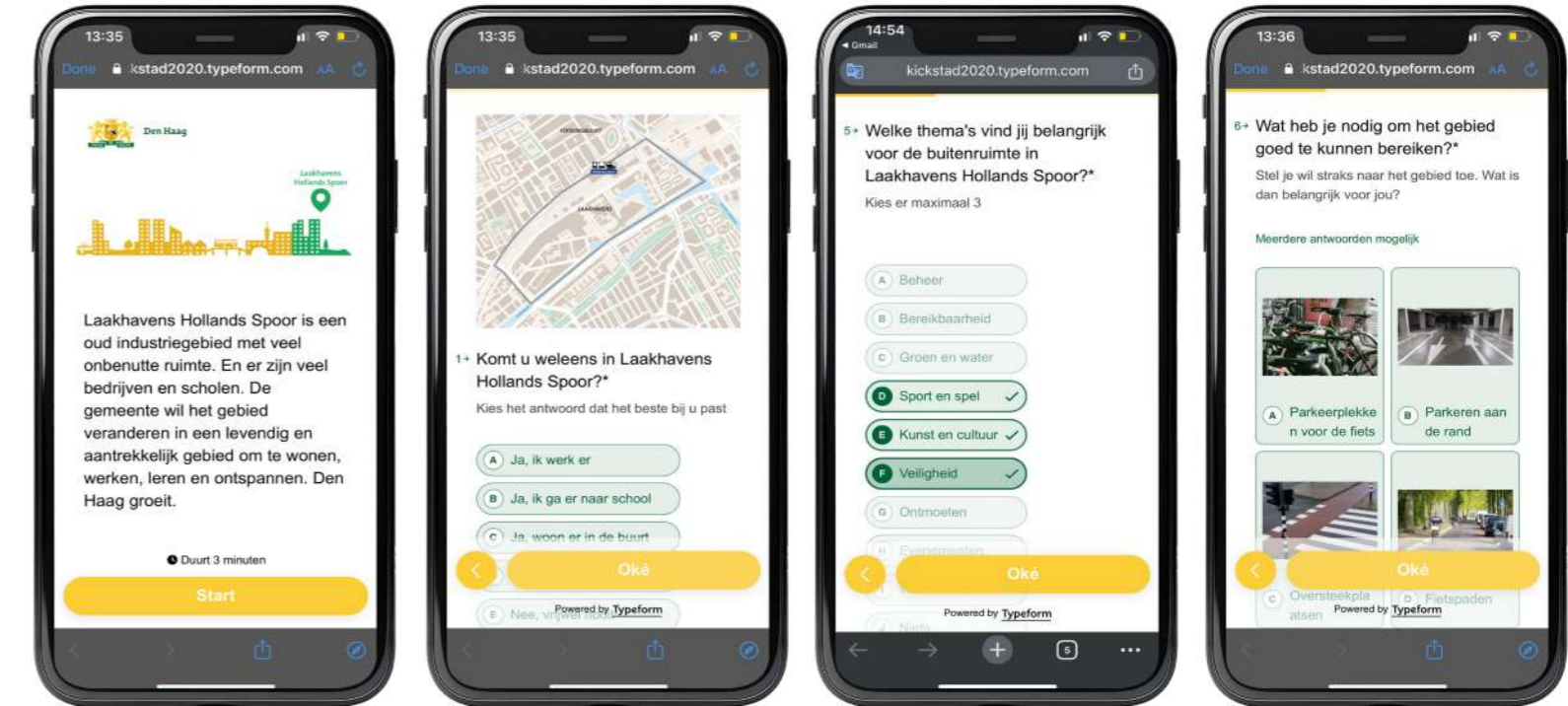
De vragenlijst eindigde met een uitnodiging voor de 'inloopbijeenkomst' die gepland stond op woensdag 9 september in de Haagse Hogeschool.

Proces straatgesprekken

- 12 september 2024: Informatie/ instructie bijeenkomst met lokale experts Wijkz
- 12 - 17 september 2024: mogelijkheid voor feedback op de digitale vragenlijst door lokale experts en vrijwilligers
- 18 september 2024: digitale vragenlijst live
- 18 september - 14 oktober 2024: straatgesprekken met gebruik van digitale vragenlijst
- 29 oktober 2024: terugkoppel bijeenkomst met vrijwilligers, Wijkz en de gemeente Den Haag.

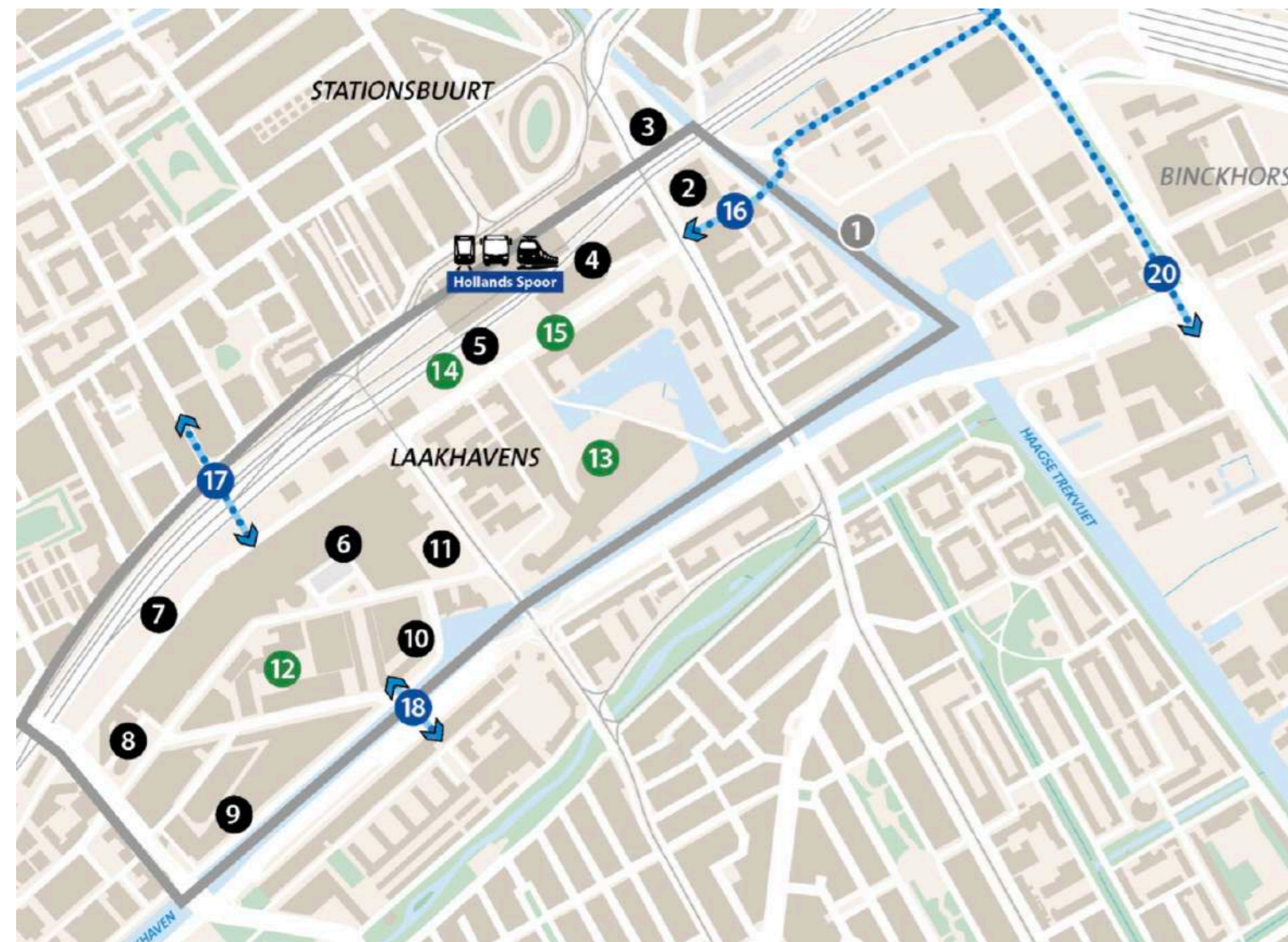
De digitale vragenlijst werd in co-creatie met de vrijwilligers ontwikkeld. Zij namen deel aan een introductie bijeenkomst waarin het project werd toegelicht en de vragenlijst gezamenlijk werd opgesteld. Tijdens een terugkoppel bijeenkomst werden zachte waarden opgehaald en gereageerd op de resultaten. Het verslag is aangescherpt met hun feedback. Aan het einde van dit verslag is een korte reflectie van de vrijwilligers opgenomen over het proces: hoe de straatgesprekken zijn verlopen en hoe zij deze hebben ervaren.

De digitale digitale vragenlijst werd door 91 mensen ingevuld.

Voorbeelden van de digitale vragenlijst

Het gebied Straatgesprekken Laakhavens Hollands Spoor

Kaart gebied
Laakhavens Hollands Spoor

Sfeerbeeld
Verheeskade

Digitale vragenlijst: straatgesprekken Laakhavens Hollands Spoor

1. Komt u weleens in Laakhavens Hollands Spoor?

Komt u weleens in Laakhavens Hollands Spoor?

90 van 91 mensen hebben deze vraag beantwoord

Samenvatting:

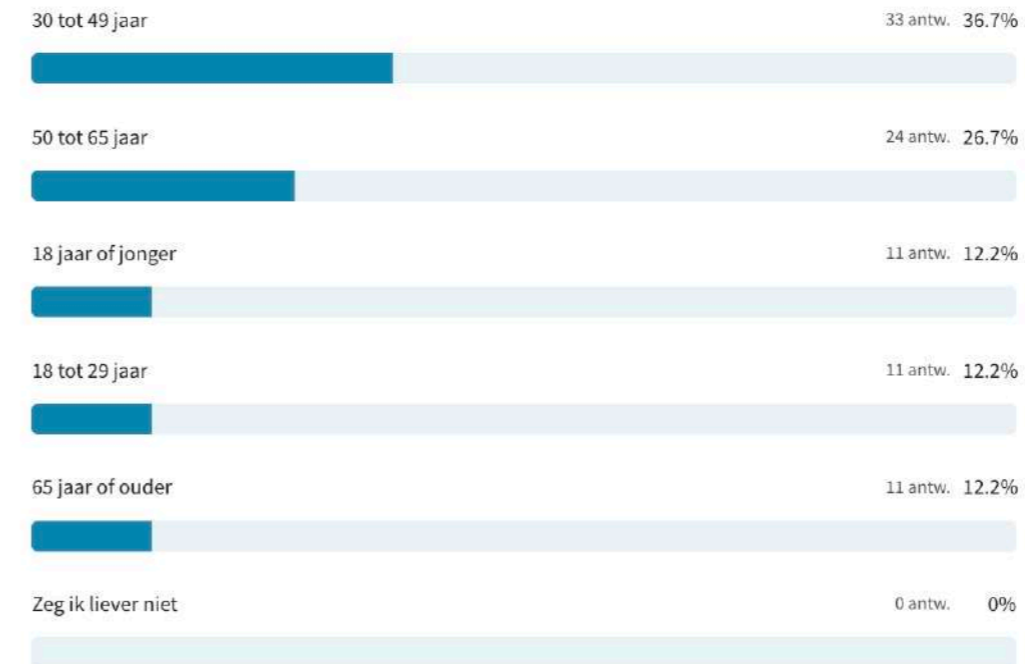
De meerderheid van de respondenten (80%) woont in de buurt van Laakhavens Hollands Spoor. Een kleiner deel komt er af en toe (11,1%) of werkt er (8,9%). Er zijn geen respondenten die de locatie bezoeken voor school of er vrijwel nooit komen.

Digitale vragenlijst: straatgesprekken Laakhavens Hollands Spoor

2. Hoe oud bent u?

Hoe oud bent u?

90 van 91 mensen hebben deze vraag beantwoord

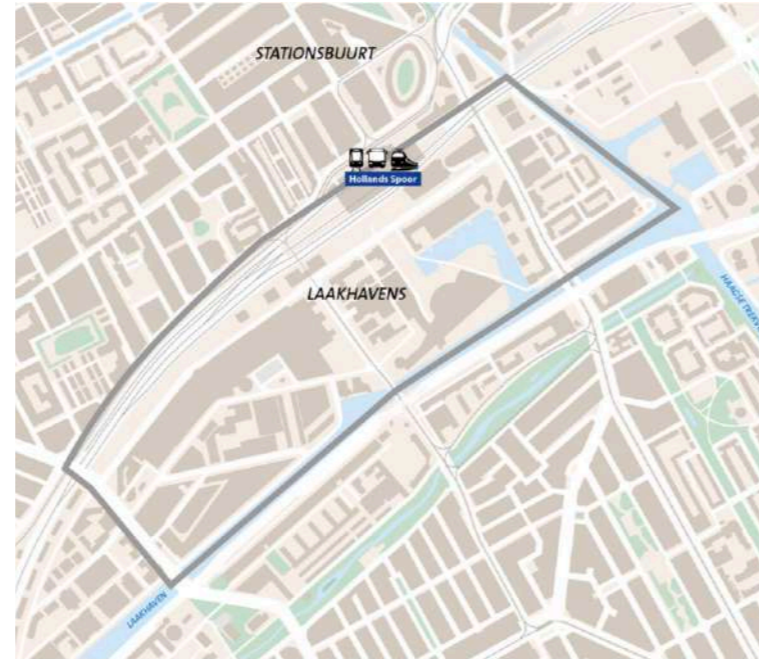
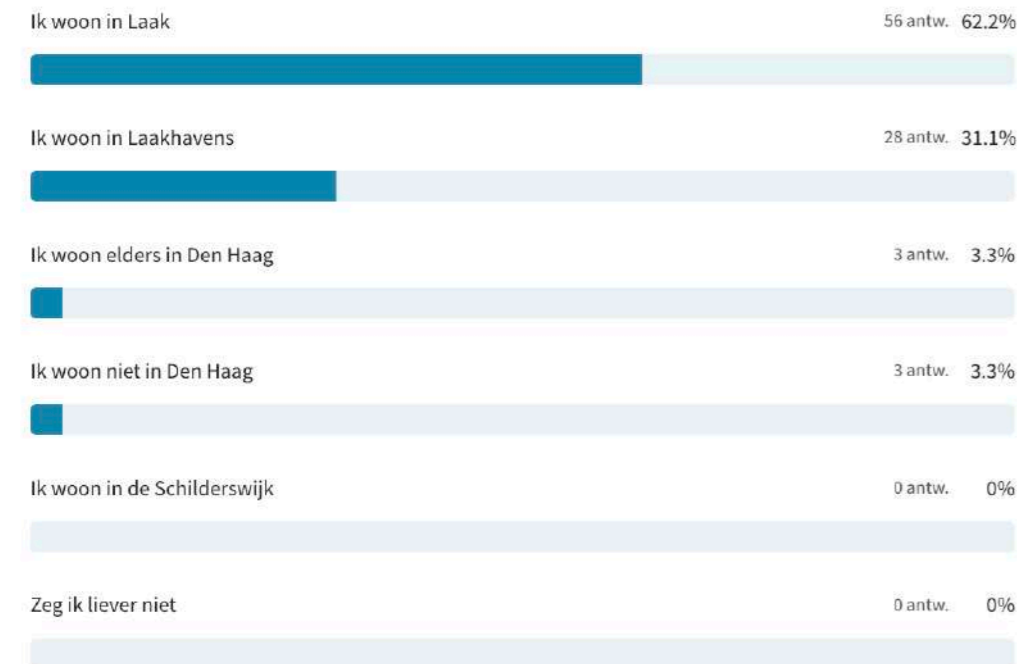
Samenvatting:

De grootste groep respondenten (36,7%) is tussen de 30 en 49 jaar oud, gevolgd door 26,7% die tussen de 50 en 65 jaar oud is. Alle overige leeftijdscategorieën (18 jaar of jonger, 18 tot 29 jaar, en 65 jaar of ouder) zijn gelijk vertegenwoordigd met elk 12,2%.

Digitale vragenlijst: straatgesprekken Laakhavens Hollands Spoor
3. Waar woont u?

Waar woont u?

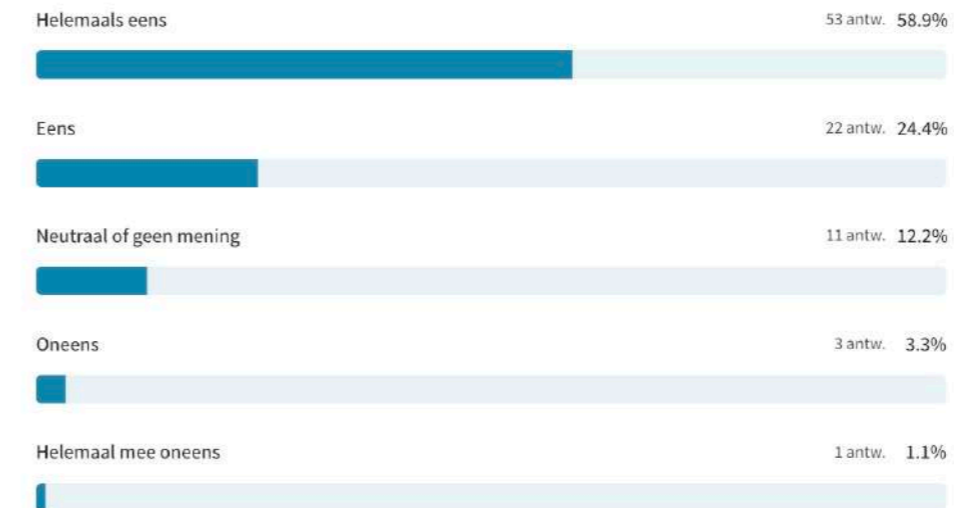
90 van 91 mensen hebben deze vraag beantwoord

Digitale vragenlijst: straatgesprekken Laakhavens Hollands Spoor
4. Stelling: “Het gebied Laakhavens Hollands Spoor hoort bij mijn buurt”

Stelling: "Het gebied Laakhavens Hollands Spoor hoort bij mijn buurt"

90 van 91 mensen hebben deze vraag beantwoord

Samenvatting:

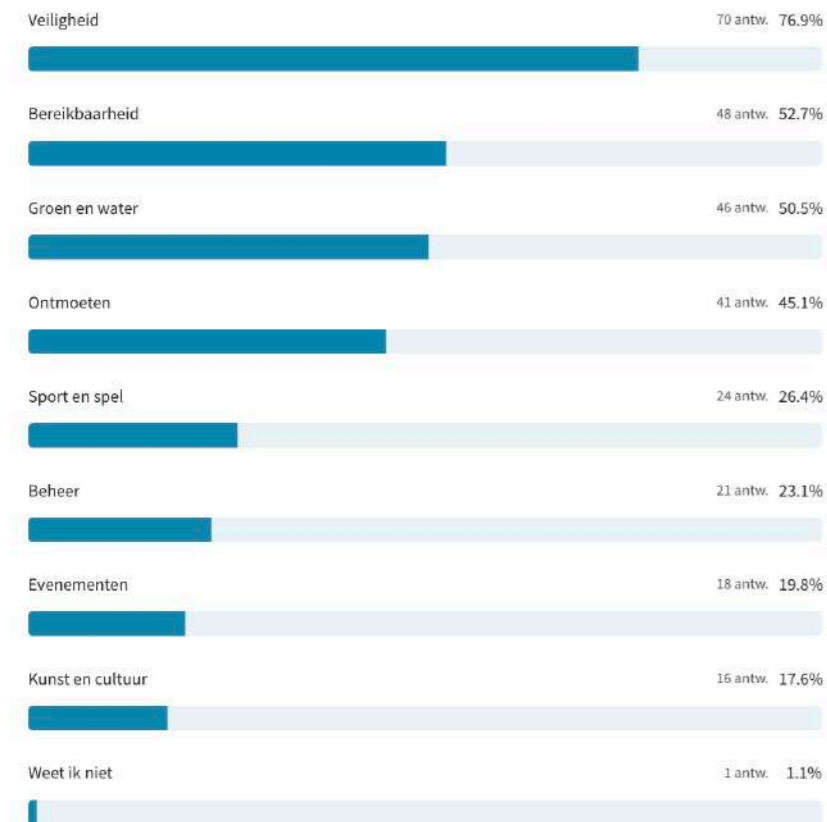
De meerderheid van de respondenten (83,3%) beschouwt Laakhavens Hollands Spoor als onderdeel van hun buurt. Slechts een klein deel (4,4%) is het hiermee oneens.

Digitale vragenlijst: straatgesprekken Laakhavens Hollands Spoor

5. Welke thema's vind jij belangrijk voor de buitenruimte in Laakhavens Hollands Spoor?

Welke thema's vind jij belangrijk voor de buitenruimte in Laakhavens Hollands Spoor?

91 van 91 mensen hebben deze vraag beantwoord

Samenvatting:

De meerderheid van de respondenten vindt **veiligheid** het belangrijkste thema voor de buitenruimte in Laakhavens Hollands Spoor (76,9%), gevolgd door bereikbaarheid (52,7%) en groen en water (50,5%). Ontmoeten wordt door 45,1% genoemd, terwijl de andere thema's zoals sport en spel, beheer, en evenementen minder belangrijk worden gevonden.

Veiligheid en Schoonheid

Bereikbaarheid

Groen & water

Ontmoeten

Sport en spel

Beheer

Evenementen

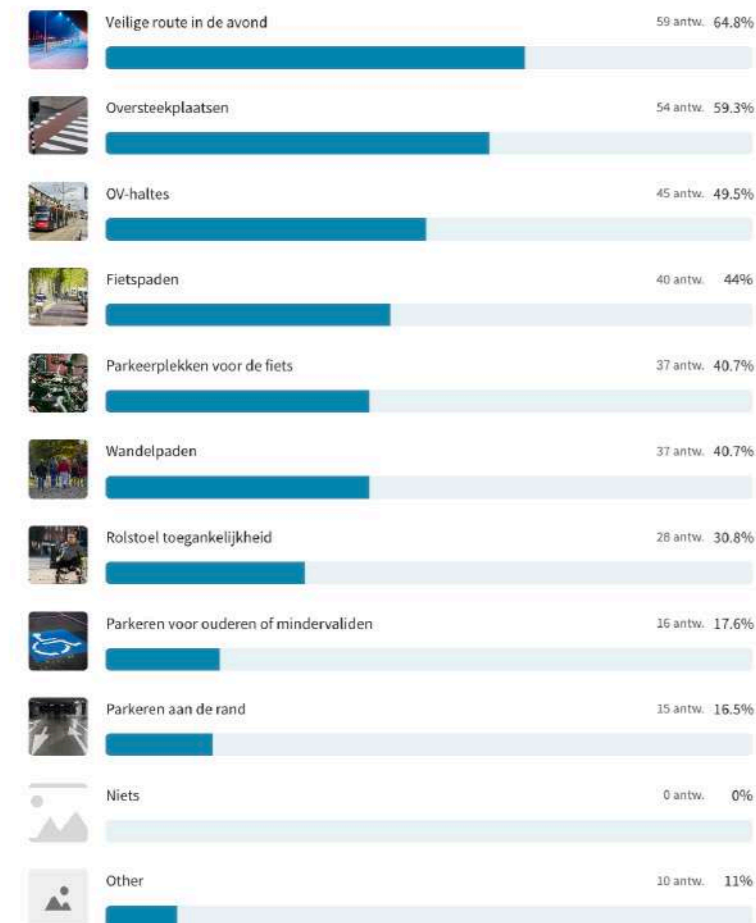
Kunst en cultuur

Digitale vragenlijst: straatgesprekken Laakhavens Hollands Spoor

6. Wat heb je nodig om het gebied goed te kunnen bereiken?

Wat heb je nodig om het gebied goed te kunnen bereiken?

91 van 91 mensen hebben deze vraag beantwoord

Andere opmerkingen:

- Gratis vervoer aanbieden voor minderbedeelden.
- Iets voor de parkeergelegenheden.
- Wegbewijzing.
- Meer voor de minderbedeelden en daklozen.
- Meer parkeerplaatsen voor in de buurt.
- Parkeren voor de bewoners.
- Parkeerplaatsen voor de auto en fiets.
- Algemeen parkeren; fietsen niet op de straat/ stoep parkeren.
- Parkeren met de auto.
- Kunst.

Samenvatting:

De meerderheid van de respondenten (64,8%) geeft aan behoefte te hebben aan een veilige route in de avond om het gebied goed te kunnen bereiken, gevolgd door meer oversteekplaatsen (59,3%) en voldoende OV-haltes (49,5%). Daarnaast worden fietspaden, parkeerplekken voor fietsen en wandelpaden elk door 40,7% tot 44% van de respondenten belangrijk gevonden. Extra opmerkingen benadrukken de noodzaak voor betaalbare opties voor minderbedeelden, meer parkeergelegenheid, betere wegwijzing, en voorzieningen voor daklozen.

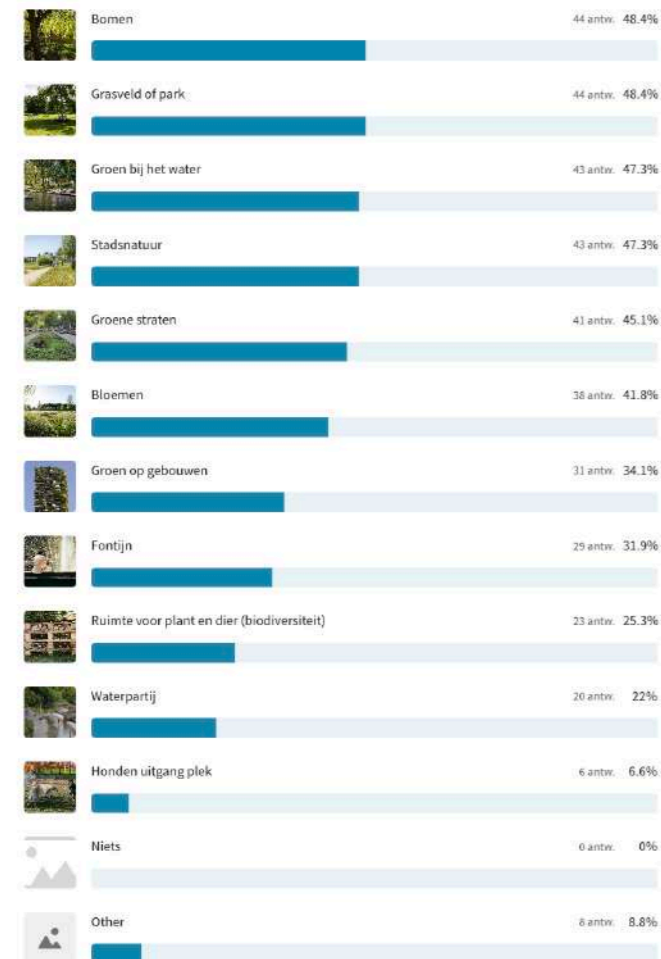
- A** Parkeerplekken voor de fiets
- B** Parkeren aan de rand
- C** Oversteekplaatsen
- D** Fietspaden
- E** Parkeren voor ouderen of mindervaliden
- F** OV-haltes
- G** Wandelpaden
- H** Veilige route in de avond
- I** Rolstoel toegankelijkheid
- J** Niets
- K** Anders, namelijk:...

Digitale vragenlijst: straatgesprekken Laakhavens Hollands Spoor

7. Wat vind jij belangrijk voor het groen?

Wat vind jij belangrijk voor het groen?

91 van 91 mensen hebben deze vraag beantwoord

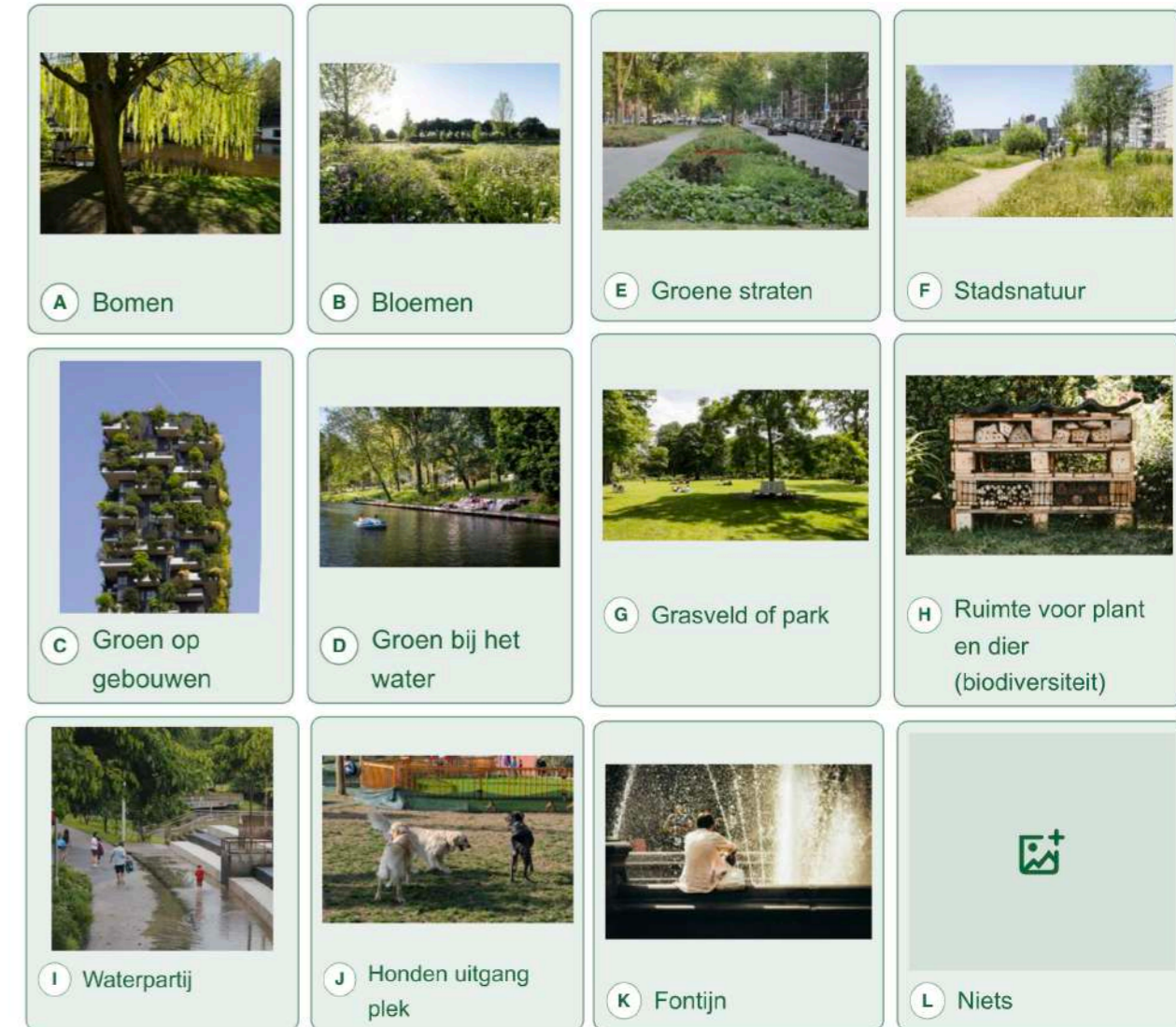

Andere opmerkingen:

- Plek om te BBQen.
- Bankjes om te zitten.
- Voor jongeren iets te doen om ze van de straat te houden.
- Niet onnodig groen overal zoals speeltuinen volgooien met groen terwijl er minder speeltoestellen zijn.
- Kruidentuin.
- Parkeren voor bewoners.
- Alle opties! Hoe groener, hoe beter. En klimaatadaptief.
- Fruitbomen.

Samenvatting:

Respondenten vinden **bomen en grasvelden of parken het meest belangrijk** voor het groen in de omgeving (**beide 48,4%**), gevolgd door **groen bij het water en stadsnatuur (beide 47,3%)**. **Groene straten en bloemen** worden ook gewaardeerd, respectievelijk door 45,1% en 41,8% van de respondenten. Andere opmerkingen wijzen op de behoefte aan **plekken om te barbecueën, zitbankjes, activiteiten voor jongeren, en een kruidentuin**. Er is ook interesse in **klimaatadaptieve oplossingen en fruitbomen**, met de algemene voorkeur dat **hoe groener de omgeving is, hoe beter**.

Digitale vragenlijst: straatgesprekken Laakhavens Hollands Spoor

8. Wat zou jij (of je broertje, zusje, kind of kleinkind) leuk vinden om buiten te spelen?

Wat zou jij (of je broertje, zusje, kind of kleinkind) leuk vinden om buiten te spelen?

91 van 91 mensen hebben deze vraag beantwoord

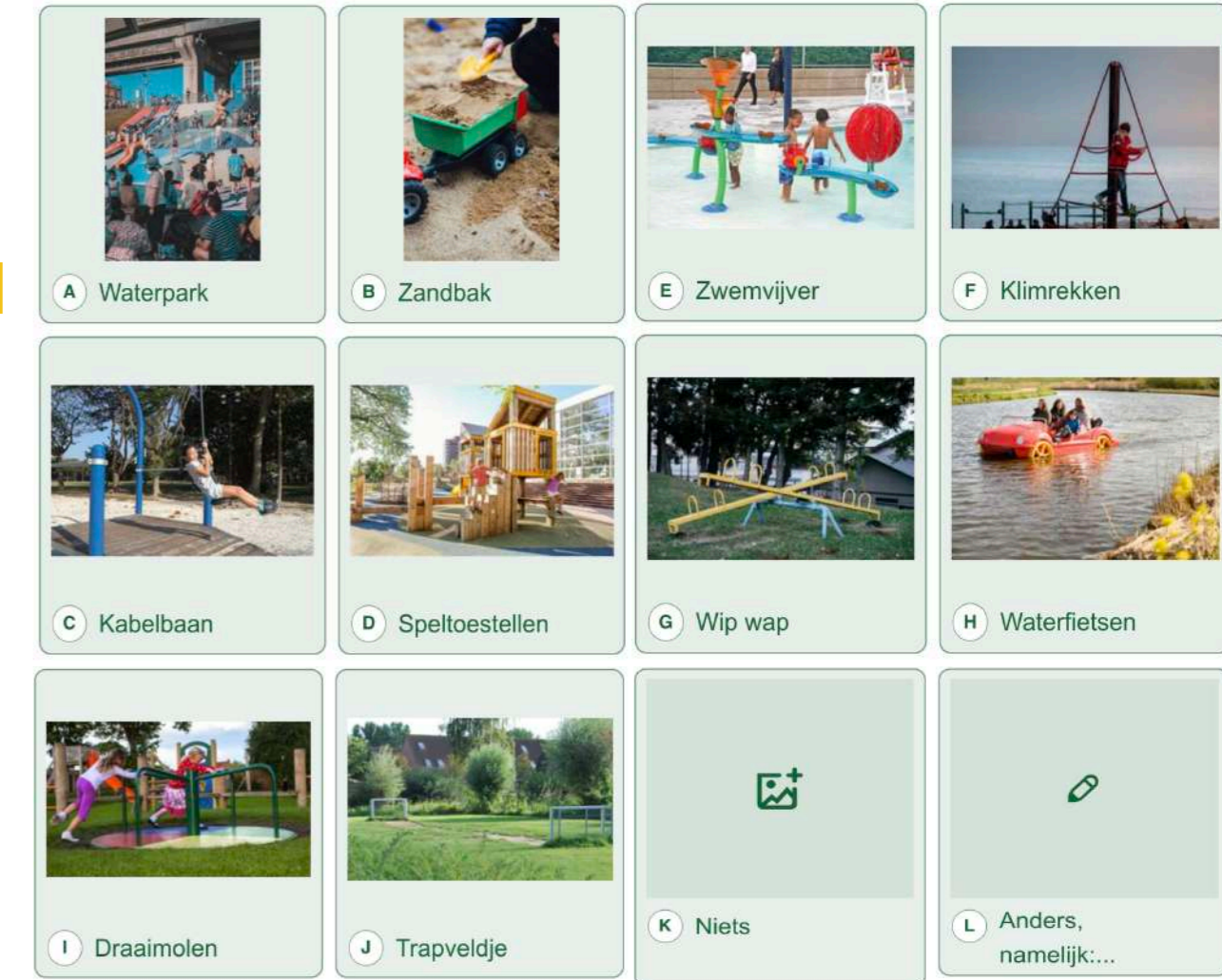

Andere opmerkingen:

- Kermis eenmalig per jaar.
- Moestuin.
- Geen speelattributen waarbij men kan verschuilen gezien de criminaliteit. Ook iets voor peuters kunnen aanbieden 1-4 jaar.
- Voetbalveld bij het wijkz Laakhavens dichte kooi.
- Natuurspeeltuin.
- Trapveldje & skatebaan oid.

Samenvatting:

De meeste respondenten (52,7%) vinden **speltoestellen** het leukst voor buiten spelen, gevolgd door een **waterpark (44%)** en een **kabelbaan (33%)**. Andere populaire opties zijn **trapveldjes (29,7%)**, **klimrekken** en **waterfietsen (beide 27,5%)**. Opmerkingen benadrukken de wens voor een **natuurspeeltuin**, een **voetbalveld** in een **afgesloten kooi**, en **voorzieningen voor peuters (1-4 jaar)**. Daarnaast wordt een **jaarlijkse kermis** en een **moestuin** als suggestie genoemd, terwijl er ook bezorgdheid is over speelattributen waar men zich kan verschuilen vanwege criminaliteit.

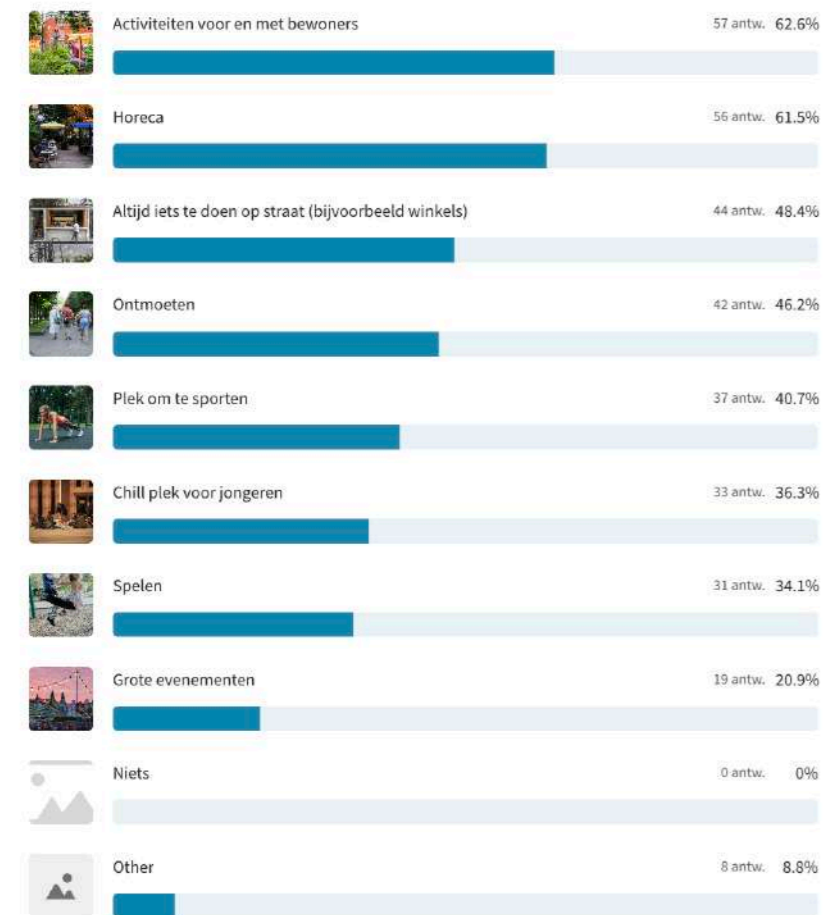

Digitale vragenlijst: straatgesprekken Laakhavens Hollands Spoor

9. Wat moet er te doen zijn in de buitenruimte?

Wat moet er te doen zijn in de buitenruimte?

91 van 91 mensen hebben deze vraag beantwoord

Andere opmerkingen:

- Plek voor kinderen jonger dan 4 jaar.
- Meer voor minderbedeelden kunnen organiseren, tweedehands of vintage winkels.
- Overdekt winkelcentrum, peuteractiviteiten, informatiebalie zoals een sort VVV.
- Variatie aan supermarkten nu alleen AH en Jumbo.
- Een overkoepelend iets bij slecht weer.
- Musea met oude en nieuwe laak.
- Geen hangplek (deze zijn er snel bij de opties).
- Buur(moes)tuin / -bloementuin.

Samenvatting:

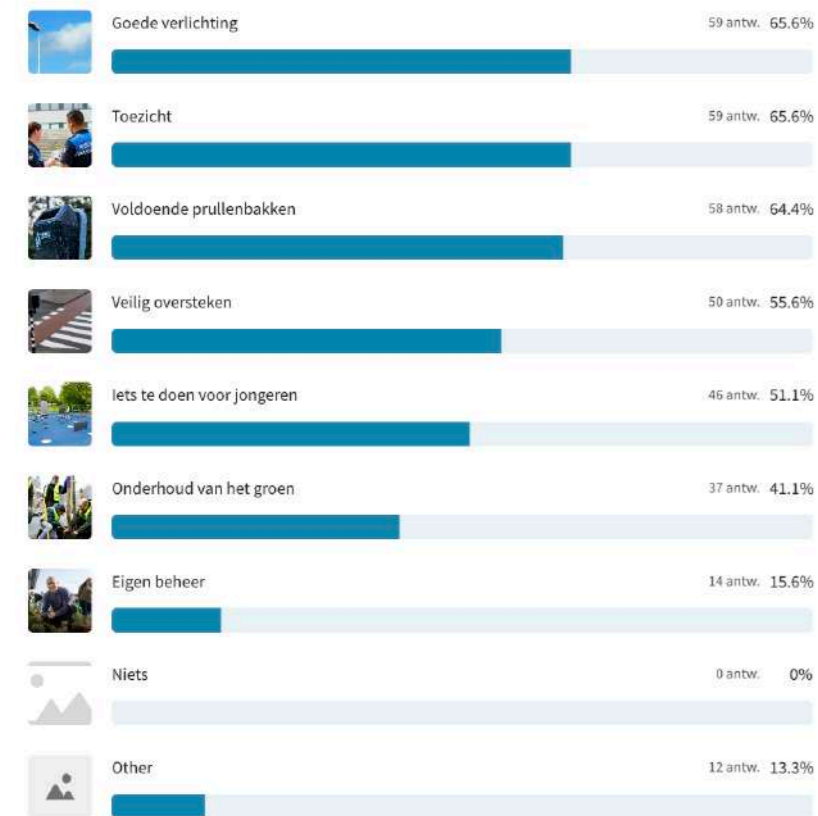
De meeste respondenten (62,6%) willen activiteiten voor en met bewoners in de buitenruimte, gevolgd door horeca (61,5%) en altijd iets te doen op straat, zoals winkels (48,4%). Ontmoetingsplekken en sportfaciliteiten zijn ook populair, respectievelijk bij 46,2% en 40,7%. Aanvullende opmerkingen suggereren het belang van voorzieningen voor peuters, overdekte winkelcentra, variatie in supermarkten, en initiatieven zoals buurttuinen. Er wordt ook gevraagd om plekken die speciaal gericht zijn op minderbedeelden en een plek die bij slecht weer overdekt is.

- A** Grote evenementen
- B** Activiteiten voor en met bewoners
- C** Horeca
- D** Plek om te sporten
- E** Altijd iets te doen op straat (bijvoorbeeld winkels)
- F** Ontmoeten
- G** Spelen
- H** Chill plek voor jongeren
- I** Niets
- J** Anders, namelijk:...

10. Waar moet de gemeente extra aandacht aan besteden als het gaat om een schone en veilige buitenruimte?

Waar moet de gemeente extra aandacht aan besteden als het gaat om een schone en veilige buitenruimte?

90 van 91 mensen hebben deze vraag beantwoord

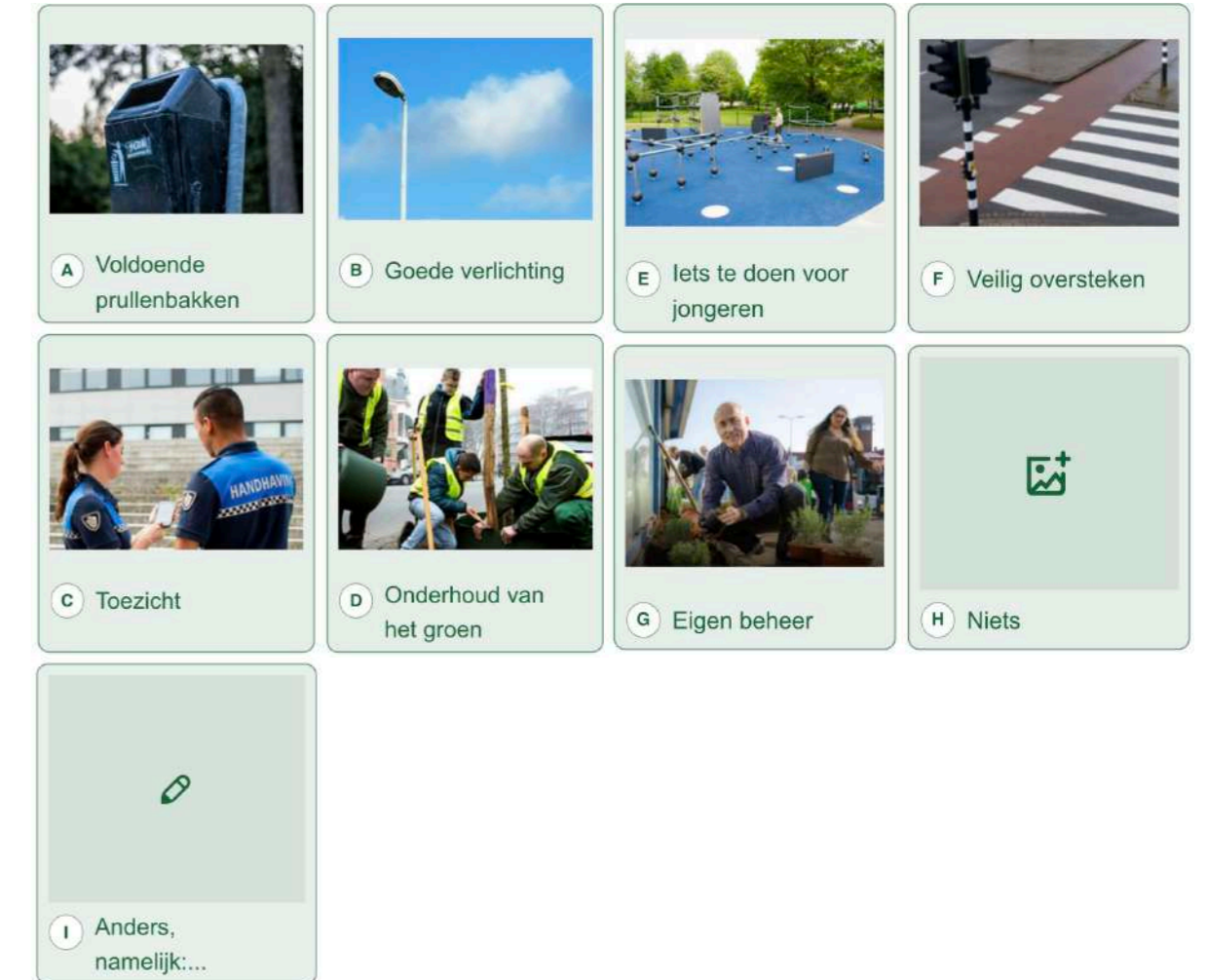

Andere opmerkingen:

- Meer voor ouderen en eenzaamheid.
- Een buurthuis om leuke dingen te kunnen doen.
- Interventieteams en bewonersgroepen die een actie uitvoeren.
- Meer plek om grofvuil weg te kunnen gooien. Meer oracs.
- Een centraal loket voor zoekenden maar ook voor mensen die hier nog kort zijn waar algemene informatie te vinden is.
- Benadrukken middels posters ed op schoon en veilig.
- Toezicht wijkagent.
- Betrokken buurtbewoners.
- Aanpak hondenpoep.
- Meer visueel 'hou het netjes' borden.
- Openbare toiletten.
- Voetbalveld bij Wijks Laakhavens.
- Autoluw.
- Handhaving hardrijders.

Samenvatting:

De meerderheid van de respondenten vindt dat de gemeente **extra aandacht moet besteden aan goede verlichting en toezicht in de buitenruimte (beide 65,6%)**, gevolgd door **voldoende prullenbakken (64,4%)** en **veilige oversteekplaatsen (55,6%)**. **Activiteiten voor jongeren en groenonderhoud** worden ook belangrijk gevonden. Aanvullende suggesties vragen om **meer aandacht voor ouderen en eenzaamheid**, een **buurthuis**, **meer plekken voor grofvuil en ORAC's**, en **openbare toiletten**. Ook wordt gevraagd om **meer zichtbare communicatie over netheid en veiligheid**, en **handhaving op snelheid en hondenpoep**.

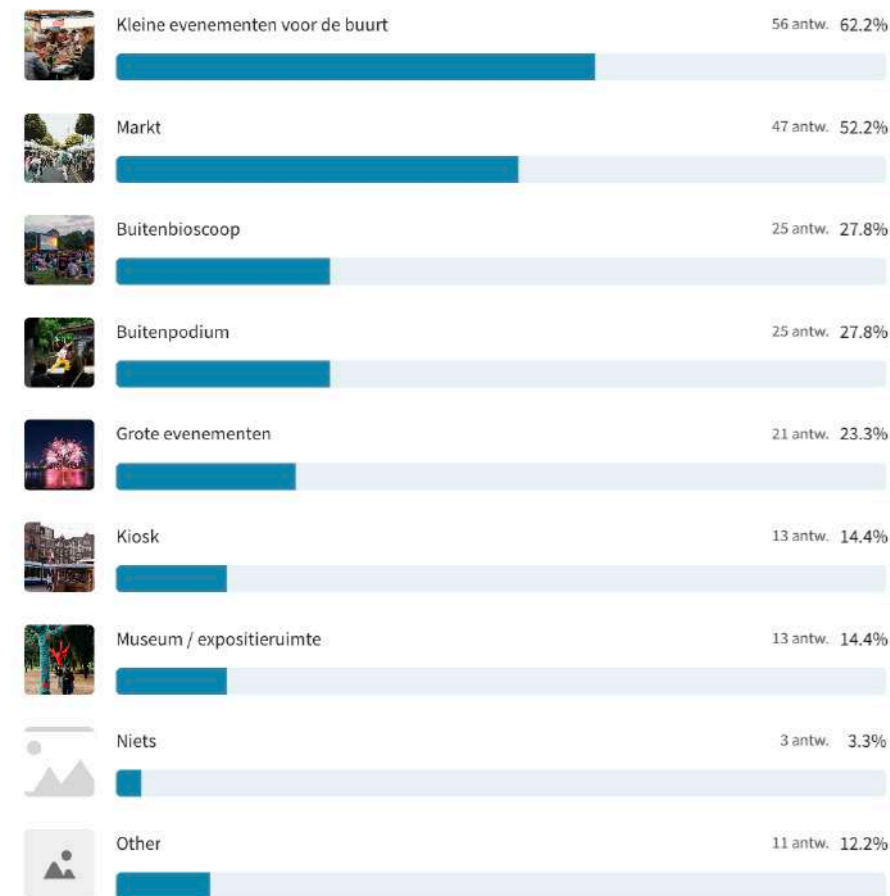

Digitale vragenlijst: straatgesprekken Laakhavens Hollands Spoor

11. Wat is voor jou belangrijk op het gebied van kunst, cultuur en evenementen?

Wat is voor jou belangrijk op het gebied van kunst, cultuur en evenementen?

90 van 91 mensen hebben deze vraag beantwoord

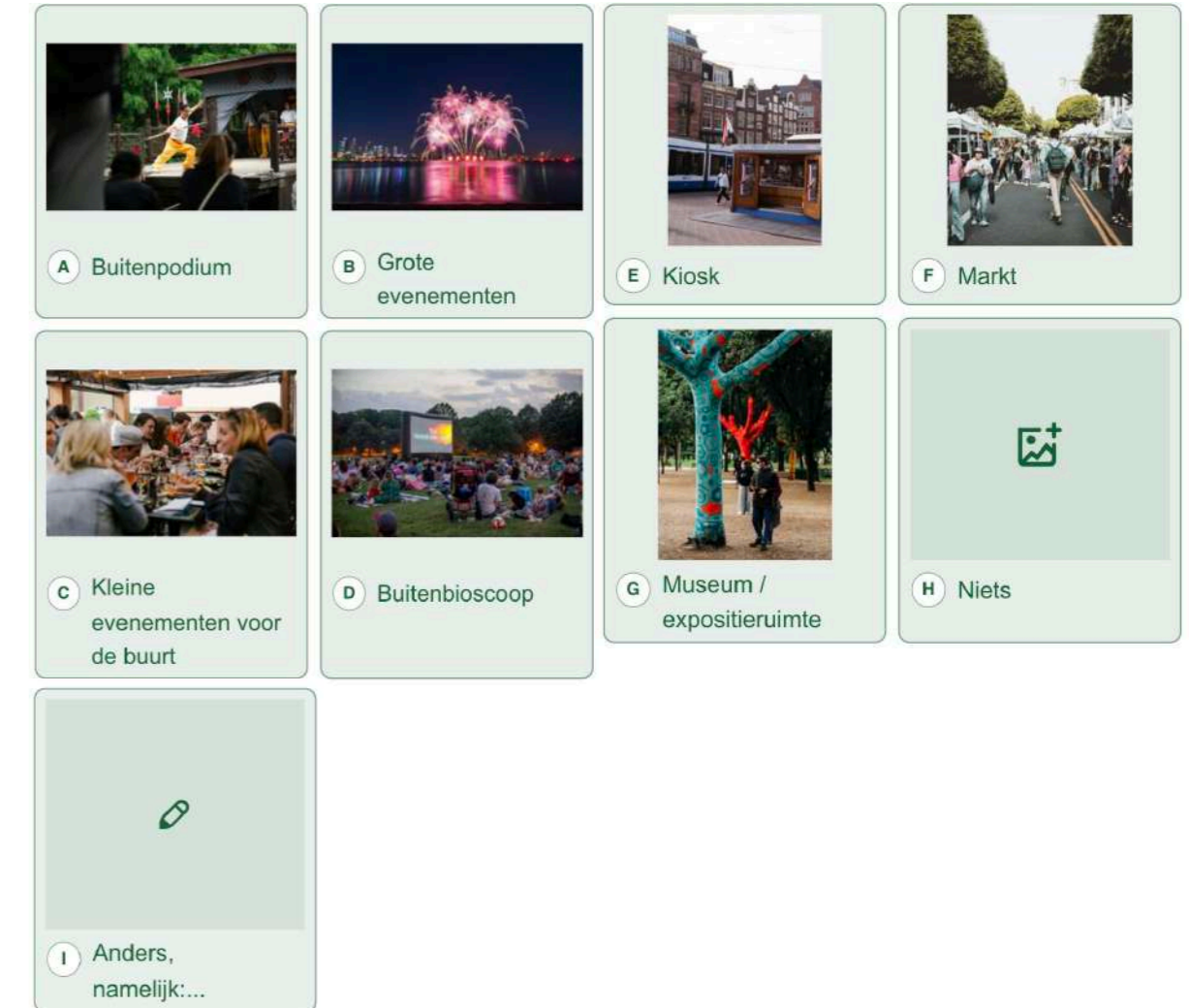

Andere opmerkingen:

- Een 'Wall of Laak' met stukjes geschiedenis gerangschikt in data over de wijk.
- Foodcars en diverse voedsel.
- Winkels variatie.
- Reclame bord.
- bistro en koffietentjes.
- Meer met theater en de scholen betrekken hierbij.
- Thema markten zoals een winter markt ook een cultureel markt, maar ook iets gericht op scholen zoals een studieboekenmarkt etc.
- Open agenda kunnen aanbieden en eventueel eerste vrijkaartjes om cultuur en kunst te stimuleren.
- Culturele activiteiten, richten op de talenten binnen Laak.
- Jaarlijks wijkevenement met lokale ondernemers.
- Foodcars of brunch cafes voor particier of zakelijk gebruik.

Samenvatting:

De meeste respondenten geven de voorkeur aan **kleine evenementen voor de buurt (62,2%)** en **markten (52,2%)** op het gebied van kunst, cultuur en evenementen. Andere populaire opties zijn **buitenbioscopen en buitenpodia (beide 27,8%)**. Aanvullende suggesties benadrukken de wens voor **diverse voedselopties zoals foodcars, thema markten (bijv. winter- of culturele markten), en culturele activiteiten die lokale talenten betrekken**. Er is ook interesse in **historische initiatieven** zoals een 'Wall of Laak' (een initiatief waarbij stukjes geschiedenis van de wijk in chronologische volgorde worden weergegeven), een **open agenda met vrijkaartjes voor kunst en cultuur**, en **meer variatie in horeca, zoals bistro's en koffietentjes**.

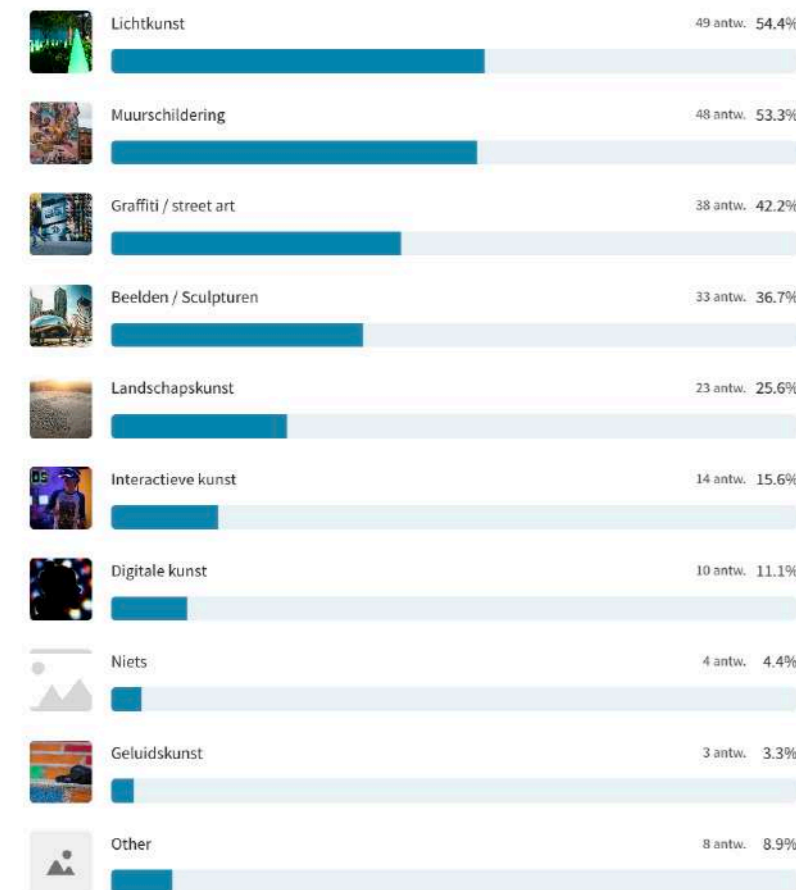

Digitale vragenlijst: straatgesprekken Laakhavens Hollands Spoor

12. Wat voor soort kunst zie je graag in de openbare ruimte?

Wat is voor soort kunst zie je graag in de openbare ruimte?

90 van 91 mensen hebben deze vraag beantwoord

Andere opmerkingen:

- Gedichten mbv spoken words van bewoners.
- Culturele kunst afspiegeling van het stadsdeel.
- Iets van de wijk laten zien door talenten uit de wijk iets te laten maken.
- Kunst van bewoners uit Laak.
- Bekende personen die iets hebben betekend voor het stadsdeel.
- In meerdere talen zoals welkom of iets van een leus voor meer feeling met de wijken.
- Bekende laaknezen, geschiedenis of iets vertellen over Laak.
- Alle type kunst.

Samenvatting:

De meeste respondenten geven de voorkeur aan **lichtkunst (54,4%)** en **muurschilderingen (53,3%)** in de openbare ruimte, gevolgd door **graffiti/street art (42,2%)** en **beelden/sculpturen (36,7%)**. Aanvullende suggesties omvatten het **tonen van kunst gemaakt door bewoners en talenten uit Laak**, waarbij de **lokale cultuur en geschiedenis worden gereflecteerd**, zoals gedichten via spoken word en kunst die bekende personen of verhalen uit het stadsdeel Laak belicht. Ook wordt voorgesteld om **kunst in meerdere talen te presenteren** om de verbondenheid met de verschillende wijken te vergroten.

The cards are arranged in a grid:

- A** Beelden / Sculpturen
- B** Graffiti / street art
- C** Landschapskunst
- D** Digitale kunst
- E** Muurschildering
- F** Interactieve kunst
- G** Geluidskunst
- H** Lichtkunst
- I** Niets
- J** Anders, namelijk:...

13. Zie jij de geschiedenis van het gebied graag terug in de buitenruimte?

Zie jij de geschiedenis van het gebied graag terug in de buitenruimte?

90 van 91 mensen hebben deze vraag beantwoord

Andere opmerkingen:

- Verzamelplek voor mijlpalen uit Laak zoals de oudste bewoner, de langste straat, de oudste... etc.

Samenvatting:

De meeste respondenten willen graag de geschiedenis van de buurt van vroeger terugzien in de buitenruimte (53,3%), gevolgd door verhalen over bewoners en culturen (45,6%) en over de haven en industrie (40%). Enkele aanvullende suggesties zijn het creëren van een **verzamelplek voor mijlpalen uit Laak**, zoals de oudste bewoner, de langste straat, en andere historische hoogtepunten die de identiteit van de wijk benadrukken.

Digitale vragenlijst: straatgesprekken Laakhavens Hollands Spoor

14. Wil jij iets betekenen voor de buitenruimte in Laakhavens Hollands Spoor?

Wil jij iets betekenen voor de buitenruimte in Laakhavens Hollands Spoor?

90 van 91 mensen hebben deze vraag beantwoord

Haagse Hogeschool en gebied rond station Den Haag Hollands Spoor

Digitale vragenlijst: straatgesprekken Laakhavens Hollands Spoor

15. Hoe zou je graag sporten of bewegen in de buitenruimte?

Hoe zou je graag sporten of bewegen in de buitenruimte?

90 van 91 mensen hebben deze vraag beantwoord

Andere opmerkingen:

- Een plek voor peuters en kleuters en waar ouders koffie kunnen drinken.
- Een plek om te kunnen kletsen met een kopje koffie. Schaak damplek voor ouderen.
- Ruimte voor rollerskaten en springtouwen etc.
- Wandelgroepen en buitensport in teams stimuleren met buurtbewoners.
- Voor gezinnen met peuters iets van een overkoepelend speelruimte.
- Plek waar je kan ontmoeten en socializen zoals een paar zitbankjes en een picknick ruimte of even waar je rustig kunt zitten en nadenken bijvoorbeeld tegenover het water.
- Ruimte om te lezen of even jezelf terug te trekken.
- Picknicktafels of open ruimte voor in de zomer met een vijver oid.

Samenvatting:

De meeste respondenten willen gratis activiteiten doen (61,1%) en een wandelroute in de buitenruimte (57,8%). Ook zijn fit parks/buiten gyms (34,4%) en plekken zoals een pannakooi of voetbalveld (beide 32,2%) populair. Aanvullende suggesties benadrukken de behoefte aan ontmoetingsplekken zoals picknickruimtes, een plek voor koffie drinken en socializen, en speelruimtes voor peuters en kleuters waar ouders kunnen ontspannen. Andere ideeën zijn wandelgroepen, ruimte voor rollerskaten en springtouwen, en rustige plekken om te lezen of even tot jezelf te komen.

Digitale vragenlijst: straatgesprekken Laakhavens Hollands Spoor

16. Wil je nog iets anders tegen de gemeente zeggen over de buitenruimte in Laakhavens Hollands Spoor?

Wil je nog iets anders tegen de gemeente zeggen over de buitenruimte in Laakhavens Hollands Spoor?

50 van 91 mensen hebben deze vraag beantwoord

Antwoorden:

Horeca en Winkelaanbod

- Meer brasseries en lokale horeca.
- Meer betaalbare winkels zoals een Primark en Lidl.
- Een winkelboulevard met winkels zoals Lidl en Dirk.
- Variatie in winkels en minder kappers en slijterijen.
- Foodtrucks en diverse voedselopties, inclusief lokale producten.
- Horeca en koffiebars binnen wooncomplexen om anonimiteit te verminderen.
- Leuke koffietentjes en minder dönerzaken.
- Meer kraampjes waar jongeren soms gratis dingen kunnen krijgen zoals fruit.

Sociale en Culturele Activiteiten

- Meer sociale ontmoetingsplekken en buurtcafés om anonimiteit te voorkomen.
- Activiteiten organiseren voor jongeren, zoals panna-voetbal, zaalvoetbal, en sporttoernooien.
- Culturele activiteiten gericht op talenten binnen de wijk Laak en evenementen zoals springkussens en workshops.
- Jaarlijkse uitjes aanbieden naar musea of pretparken voor gezinnen met de Ooievaarspas.
- Kleine evenementen zoals fruitverdeling of buurtsportactiviteiten om de gemeenschap te versterken.
- Ondersteuning bieden aan Oost-Europeanen, zoals hulp bij alcoholgebruik.
- Kunst en evenementen meer zichtbaar maken, zoals theater en culturele broedplaatsen behouden.

Infrastructuur en Veiligheid

- Aanleg van een waterkraan bij het voetbalveldje.
- Betere wandelroutes en veilige oversteekplaatsen bij de Calandstraat.
- Oplossingen voor het parkeerprobleem, inclusief meer parkeergelegenheid voor bewoners en bezoekers.
- Aanleg van drempels en handhaving op snelheid bij Leeghwaterplein en 1e van der Kunststraat om lawaai en gevaarlijke situaties te verminderen.
- Verbetering van de stationstunnel en de stationsomgeving om veiligheid en aantrekkelijkheid te vergroten.
- Autoluwe zones en betere verbindingen tussen de wijken, vooral voor voetgangers.

Groene Ruimtes en Speelplekken

- Meer balans in groenvoorzieningen in speeltuinen om voldoende speelruimte te behouden.
- Picknickruimtes, speelplaatsen, en plekken om te socializen in de buurt.
- Sportfaciliteiten zoals fit parks, voetbalvelden, skatebanen en speelruimtes voor peuters en kleuters.
- Een sportpark voor diverse sportactiviteiten.
- Meer zitbankjes en plekken om te ontspannen en na te denken.
- Plekken voor rollerskaten en springtouwen.

Informatievoorzieningen en Gemeentelijke Ondersteuning

- Meer aandacht voor informatievoorzieningen en een centraal verzamelpunt voor alle vragen omtrent de wijk.
- Betrekken van bewonersinitiatieven bij straatgerichte projecten en problemen.
- Een contactpersoon binnen de gemeente voor directe communicatie en ondersteuning.
- Mobiele informatiepunten zoals een bibliotheekbus en een verzamelplek voor bewonersinitiatieven.
- Overzicht bieden van voorzieningen in Laak via posters en borden.

Verkeersveiligheid en Mobiliteit

- Verkeersveiligheid verbeteren, vooral in de regio Waldorpstraat.
- Handhaving en aanleg van drempels bij Leeghwaterplein en 1e van der Kunststraat om snelheid en lawaai te beperken.
- Betere wandelroutes en veilige oversteekplaatsen bij de Calandstraat.
- Verbetering van de stationstunnel en stationsomgeving om de veiligheid en aantrekkelijkheid te vergroten.
- Autoluwe zones en betere verbindingen tussen wijken voor voetgangers.

Afvalbeheer en Onderhoud

- Oplossingen voor het afvalprobleem in Laak, zoals een puntensysteem.
- Zorgen voor goed beheer en onderhoud van de openbare ruimte, inclusief parken en groenvoorzieningen.
- Betrokkenheid van bewoners bij het aanpakken van straatgerichte problemen en afvalbeheer.

Toegankelijkheid en Gemeenschapszin

- Ondersteuning van culturele broedplaatsen en het behoud ervan bij herinrichting.
- Initiatieven voor meer toegankelijkheid, zodat jong en oud zonder onderscheid van cultuur of ras gebruik kunnen maken van voorzieningen.
- Een centraal punt en een contactpersoon voor bewoners voor informatie en ondersteuning.
- Posters en borden voor bewustwording en communicatie over voorzieningen en netheid.

Aantrekkelijkheid en Identiteit van Laak

- Groen en de wijk aantrekkelijker en gezelliger maken om Laak beter op de kaart te zetten.
- Focus op evenementen en initiatieven die de identiteit van Laak versterken en de gemeenschap betrekken.
- Verbetering van de uitstraling van Laak, zodat het gebied meer gaat 'shinen' en aantrekkelijker wordt voor bezoekers en bewoners.

Samenvatting:

Bewoners van Laakhavens Hollands Spoor geven aan dat er behoefte is aan **meer betaalbare horeca en variatie in winkels**, zoals Lidl en lokale foodtrucks. Ze willen ook **meer sociale ontmoetingsplekken en activiteiten voor verschillende doelgroepen**, van peuters tot jongeren en ouderen, om anonimiteit te verminderen en gemeenschapsgevoel te versterken. **Verkeersveiligheid is een belangrijk thema**, waarbij bewoners aandringen op **betere infrastructuur zoals veilige oversteekplaatsen en drempels om hardrijden tegen te gaan**. Er is ook een roep om **meer parkeerplaatsen en oplossingen voor afvalbeheer**. Daarnaast wordt er gevraagd om **meer groen en speelplekken, maar met een balans zodat er voldoende ruimte blijft om te spelen en te bewegen**. Tot slot wensen bewoners **betere informatievoorzieningen, betrokkenheid bij projecten, en aandacht voor de culturele identiteit en uitstraling van Laak**, zodat de wijk aantrekkelijker en veiliger wordt voor iedereen.

Samenvatting Straatgesprekken: Inzichten per thema

Laakhavens Hollands Spoor

Thema:	Wat vinden mensen belangrijk?	Wat voor problemen zijn er?	Wat willen mensen zien? Wat voor ideeën leven er?
Veiligheid en Schoonheid	<ul style="list-style-type: none"> Goede verlichting in de buitenruimte (65,6%). Toezicht om de veiligheid te waarborgen (65,6%). Voldoende prullenbakken om netheid te bevorderen en daarmee ook de veiligheid (64,4%). Veilige oversteekplaatsen voor voetgangers (55,6%). 	<ul style="list-style-type: none"> Hardrijders op wegen zoals Leeghwaterplein en 1e van der Kunststraat veroorzaken gevaarlijke situaties en lawaaioverlast. De stationstunnel wordt gezien als onveilig en trekt ongewenst gedrag aan. Hondenpoep op straat blijft een probleem, wat de netheid en hygiëne in de buurt schaadt. 	<ul style="list-style-type: none"> Aanleg van drempels en handhaving op snelheid om gevaarlijke situaties en lawaaioverlast te verminderen. Betere wandelroutes en veilige oversteekplaatsen, specifiek genoemd voor de Calandstraat. Meer zichtbare communicatie, zoals borden met “hou het netjes” en posters om netheid en veiligheid te benadrukken. Interventieteams en bewonersgroepen die actie ondernemen voor een veiligere omgeving. Een wijkagent voor meer toezicht en betrokkenheid. Autoluwe zones en verbeterde verbindingen voor voetgangers tussen wijken. Aanpak van hondenpoep en handhaving hierop. Openbare toiletten en een centraal loket voor algemene informatievoorziening. Waterkraan bij het voetbalveldje voor extra faciliteiten. Creëer een goed verlichte en aantrekkelijke ontmoetingsplek voor jongeren in de buurt, zodat zij minder geneigd zijn om op straat rond te hangen.

Thema:	Wat vinden mensen belangrijk?	Wat voor problemen zijn er?	Wat willen mensen zien? Wat voor ideeën leven er?
Bereikbaarheid	<ul style="list-style-type: none"> Een veilige route in de avond (64,8%). Meer oversteekplaatsen voor voetgangers (59,3%). Voldoende OV-haltes (49,5%). Fietspaden (44%) en wandelpaden (40,7%). Parkeerplekken voor fietsen (40,7%) en auto's (16,5%). 	<ul style="list-style-type: none"> Gebrek aan voldoende parkeergelegenheid voor bewoners en bezoekers. Verkeersveiligheid, vooral in de regio Waldorpstraat waar snelheidslimieten vaak worden overschreden. Onvoldoende wegwijzing, waardoor oriëntatie lastig is voor bezoekers en minderbedeelden. Onvoldoende voorzieningen voor daklozen en mensen met beperkte mobiliteit (zoals rolstoeltoegankelijke routes). 	<ul style="list-style-type: none"> Gratis vervoeropties aanbieden voor minderbedeelden om de bereikbaarheid te verbeteren. Meer parkeerplaatsen voor auto's en fietsen, met nadruk op autovrije zones waar mogelijk en fietsparkeren buiten de stoep. Verbetering van de verkeersveiligheid door drempels aan te leggen bij de Leeghwaterplein en 1e van der Kunststraat, inclusief handhaving op snelheid en lawaai. Betere wandelroutes en veilige oversteekplaatsen, specifiek voor de Calandstraat. Verbetering van de stationstunnel en stationsomgeving om deze aantrekkelijker en veiliger te maken. Wegwijzers om de oriëntatie en toegankelijkheid te verbeteren. Meer voorzieningen voor mensen met beperkte mobiliteit en ouderen, zoals rolstoeltoegankelijke parkeerplaatsen en wandelpaden. Kunst en visuele elementen integreren om de omgeving aantrekkelijker te maken en als oriëntatiepunt te dienen.

Thema:	Wat vinden mensen belangrijk?	Wat voor problemen zijn er?	Wat willen mensen zien? Wat voor ideeën zijn er?
--------	-------------------------------	-----------------------------	--

Groen en water	Bomen en grasvelden of parken worden door 48,4% van de respondenten als het belangrijkste gezien. Groen bij het water en stadsnatuur worden beide gewaardeerd door 47,3% van de respondenten. Groene straten en bloemen worden ook genoemd, met respectievelijk 45,1% en 41,8%. Groen op gebouwen (34,1%) en fontein (31,9%) zijn andere populaire opties. Ruimte voor biodiversiteit, zoals planten en dieren, wordt door 25,3% als belangrijk ervaren.	Overdaad aan groen in speeltuinen kan ervoor zorgen dat er minder ruimte overblijft voor speeltoestellen en beweging. Gebrek aan balans in groenvoorzieningen kan leiden tot te weinig speelmogelijkheden voor kinderen. Er is onvoldoende aandacht voor zitmogelijkheden en sociale plekken in groene ruimtes, wat ontmoeting en ontspanning kan beperken.	Meer zitbankjes en picknickplekken waar mensen kunnen ontspannen en socializen. Ruimtes om te barbecueën en activiteiten te organiseren voor jongeren, zodat ze van de straat worden gehouden. Een kruidentuin en fruitbomen als onderdeel van klimaatadaptieve en duurzame oplossingen. Balans in groenvoorzieningen in speeltuinen om voldoende speelruimte en toestellen te behouden. Ontwikkel activiteiten en faciliteiten die inspelen op het waterrijke gebied, zoals het organiseren van boottochten, het aanleggen van recreatieve steigers en het creëren van mogelijkheden voor water- en oeveractiviteiten om de verbinding met het water te versterken. Creëer groene en levendige buurten door het aanplanten van diverse soorten planten en bloemen, waarmee de wijken worden opgefleurd en een meer aantrekkelijke en duurzame leefomgeving ontstaat.

Thema:	Wat vinden mensen belangrijk?	Wat voor problemen zijn er?	Wat willen mensen zien? Wat voor ideeën zijn er?
--------	-------------------------------	-----------------------------	--

Ontmoeten	Activiteiten voor en met bewoners zijn belangrijk voor 62,6% van de respondenten. Horeca wordt door 61,5% van de respondenten gewaardeerd. Altijd iets te doen op straat, zoals winkels, is voor 48,4% van belang. Ontmoetingsplekken (46,2%) en sportfaciliteiten (40,7%) worden ook vaak genoemd.	Gebrek aan voorzieningen voor specifieke doelgroepen, zoals peuters en minderbedeelden. Te weinig variatie in supermarkten; momenteel zijn alleen AH en Jumbo beschikbaar. Onvoldoende overdekte plekken voor activiteiten bij slecht weer. Gebrek aan sociale ontmoetingsplekken en buurtcafés, wat anonimiteit in de buurt versterkt. Restaurants en brasseries worden in Laak gemist. Het ontbreken van buurttuinen en activiteiten voor jongeren, waardoor kansen voor gemeenschapsopbouw beperkt zijn. Onvoldoende sociale ontmoetingsplekken waar buurtbewoners kunnen samenkomen en socializen, zoals picknickruimtes en zitbankjes.	Overdekte winkelcentra en voorzieningen voor peuters, zoals een informatiebalie vergelijkbaar met een VVV. Meer variatie in supermarkten en tweedehands of vintage winkels om een breder publiek te bedienen. Creëer een centrale ontmoetingsplek, zoals een levendige winkelstraat of een wekelijkse markt, waar bewoners samenkomen om lokale producten te kopen en sociale verbindingen te versterken. Sociale initiatieven zoals buurttuinen en bloementuinen voor meer gemeenschapszin. Initiatieven om sociale ontmoetingsplekken en buurtcafés te creëren en zo anonimiteit te verminderen. Ontwikkel een gemeenschappelijke ontmoetingsplek waar studenten uit Laak kunnen samenwerken met bewoners door middel van wekelijkse activiteiten. Studenten kunnen hierbij punten verdienen door te socializen en actief deel te nemen aan de activiteiten, wat bijdraagt aan sociale cohesie in de wijk.

Thema:	Wat vinden mensen belangrijk?	Wat voor problemen zijn er?	Wat willen mensen zien? Wat voor ideeën zijn er?
Sport en spel	<ul style="list-style-type: none"> Gratis activiteiten doen (61,1%) en een wandelroute (57,8%) zijn de meest gewaardeerde opties voor sporten en bewegen in de buitenruimte. Fit parks/buiten gyms worden door 34,4% van de respondenten belangrijk gevonden. Plekken zoals een pannakooi en voetbalveld zijn ook populair, elk met 32,2%. Andere voorzieningen zoals grasvelden (13,3%), basketbalvelden (11,1%), skatebanen (11,1%), en freerunparcours (10%) worden genoemd. 	<ul style="list-style-type: none"> Gebrek aan voldoende plekken waar gezinnen met jonge kinderen (peuters en kleuters) kunnen samenkomen en waar ouders kunnen ontspannen, bijvoorbeeld met koffie. Te weinig voorzieningen voor ouderen, zoals schaak- en damplekken. Een gebrek aan ruimtes voor activiteiten zoals rollerskaten en springtouwen, wat de diversiteit aan sport- en beweegmogelijkheden beperkt. Er is te weinig voor de kinderen die nog niet naar een basisschool gaan. 	<ul style="list-style-type: none"> Wandelgroepen en teamsporten in de buitenlucht om buurtbewoners samen te brengen. Overdekte speelruimtes voor peuters en kleuters, waar ouders ook de mogelijkheid hebben om te ontspannen. Open ruimtes met picknicktafels en vijvers voor gebruik in de zomer. Balans in groenvoorzieningen om voldoende ruimte te behouden voor speelplekken en beweging. Specifieke sportfaciliteiten zoals fit parks, voetbalvelden, skatebanen en plekken voor rollerskaten en springtouwen.

Thema:	Wat vinden mensen belangrijk?	Wat voor problemen zijn er?	Wat willen mensen zien? Wat voor ideeën zijn er?
Beheer	<ul style="list-style-type: none"> Eigen beheer, waarbij bewoners betrokken worden bij straatgerichte projecten, is belangrijk voor 15,6%. Voldoende prullenbakken (64,4%) wordt ook belangrijk gevonden. 	<ul style="list-style-type: none"> Gebrek aan aandacht voor ouderen en de aanpak van eenzaamheid in de buurt. Onvoldoende plekken voor grofvuil en ORAC's, wat bijdraagt aan een inefficiënt afvalbeheer. Tekort aan openbare toiletten en andere basisvoorzieningen in de buitenruimte. Onvoldoende zichtbare communicatie over netheid, veiligheid, en de aanwezigheid van voorzieningen in de wijk. 	<ul style="list-style-type: none"> Meer aandacht voor ouderen, inclusief de ontwikkeling van buurthuizen voor sociale activiteiten. Oprichting van interventieteams en bewonersgroepen om actie te ondernemen voor een schone en veilige buurt. Organiseer een platform waar studenten en bewoners elkaar kunnen helpen met kleine klusjes of dagelijkse behoeften, zoals boodschappen doen of technische ondersteuning, om zo de verbinding tussen verschillende bevolkingsgroepen te versterken en een gevoel van gemeenschap te creëren. Een centraal loket voor bewoners die algemene informatie zoeken of nieuw zijn in de buurt. Posters en borden om netheid en veiligheid te benadrukken, zoals "hou het netjes"-borden. Betrokkenheid van wijkagenten en toezicht door betrokken buurtbewoners. Oplossingen voor afvalproblemen, zoals een puntensysteem en meer ORAC's. Meer overzicht en informatie over voorzieningen in de wijk, gepresenteerd via posters, mobiele informatiepunten en een bibliotheekbus.

Thema:	Wat vinden mensen belangrijk?	Wat voor problemen zijn er?	Wat willen mensen zien? Wat voor ideeën zijn er?
--------	-------------------------------	-----------------------------	--

Evenementen	Kleine evenementen voor de buurt zijn het populairst, met 62,2% van de respondenten die hier de voorkeur aan geven. Markten worden door 52,2% van de respondenten gewaardeerd. Andere populaire opties zijn buitenbioscopen en buitenpodia, beide gekozen door 27,8%. Grote evenementen (23,3%) en culturele activiteiten zoals een museum/expositieruimte (14,4%) worden ook genoemd.	Gebrek aan diverse en toegankelijke eet- en drinkmogelijkheden in de buurt tijdens evenementen. Onvoldoende focus op het betrekken van lokale talenten en culturele diversiteit bij bestaande evenementen. Te weinig historische en educatieve initiatieven die de identiteit van de wijk benadrukken en zichtbaar maken.	Diverse voedselopties zoals foodcars en brunchcafés voor zowel particulieren als zakelijk gebruik. Thema markten, zoals een wintermarkt, culturele markten, en markten gericht op scholen, zoals een studieboekenmarkt. Meer variatie in horeca, zoals bistro's en koffietentjes, en een open agenda met vrijkaartjes om kunst en cultuur te stimuleren. Jaarlijkse wijkevenementen met lokale ondernemers om de gemeenschap te versterken. Activiteiten voor jongeren, zoals panna-voetbal, zaalvoetbal, en sporttoernooien, en kleinschalige evenementen zoals fruitverdeling of buurtsportactiviteiten. Ondersteuning voor specifieke groepen, zoals Oost-Europeanen, met bijvoorbeeld hulp bij alcoholgebruik.

Thema:	Wat vinden mensen belangrijk?	Wat voor problemen zijn er?	Wat willen mensen zien? Wat voor ideeën zijn er?
--------	-------------------------------	-----------------------------	--

Kunst en Cultuur	Lichtkunst (54,4%) en muurschilderingen (53,3%) zijn de meest gewaardeerde vormen van kunst in de openbare ruimte. Graffiti/street art (42,2%) en beelden/sculpturen (36,7%) worden ook vaak genoemd als favoriete kunstvormen. Landschapskunst wordt door 25,6% van de respondenten gewaardeerd.	Er is te weinig zichtbaarheid van kunst die de lokale cultuur en geschiedenis van Laak weerspiegelt. Gebrek aan kunst die verbinding legt tussen de verschillende wijken en de diverse gemeenschappen in Laak. Er is weinig ruimte voor kunstwerken die door bewoners zelf of door lokale talenten zijn gemaakt, wat de betrokkenheid van de gemeenschap kan beperken.	Culturele activiteiten die gericht zijn op het betrekken van lokale talenten en het zichtbaar maken van kunst, bijvoorbeeld door theater en culturele broedplaatsen. Kunstwerken die de lokale cultuur en geschiedenis van Laak tonen, zoals gedichten via spoken word van bewoners en werken die verhalen of bekende personen uit het stadsdeel belichten. Kunst van bewoners en talenten uit Laak die de wijk representeren en verbinden met de gemeenschap. Introduceer kunstprojecten die de diversiteit en verhalen van de inwoners van Laak weerspiegelen, zoals spoken word-optredens, beeldende kunstinstallaties, of lichtkunstprojecties op drukbezochte locaties. Kunstwerken in meerdere talen, zoals welkomstteksten of leuzen, om de verbondenheid met de diverse wijken en gemeenschappen te vergroten. Een breed scala aan kunstvormen, inclusief interactieve kunst, digitale kunst, en geluidskunst, om de openbare ruimte dynamischer en toegankelijker te maken. Projecten die alle soorten kunst samenbrengen om zo een inclusieve en diverse kunstomgeving te creëren in de wijk. Richt een creatieve ontmoetingsplek op, vergelijkbaar met een Koorenhuis, waar kinderen de kans krijgen om artistieke vaardigheden te ontwikkelen, zoals gitaar- en pianospelen, en zo hun talenten te ontdekken en te groeien.

Thema:	Wat vinden mensen belangrijk?	Wat voor problemen zijn er?	Wat willen mensen zien? Wat voor ideeën zijn er?
--------	-------------------------------	-----------------------------	--

Geschiedenis en Identiteit	<ul style="list-style-type: none"> 53,3% van de respondenten wil graag de geschiedenis van de buurt van vroeger terugzien in de buitenruimte. Verhalen over bewoners en culturen zijn belangrijk voor 45,6% van de mensen. 40% van de respondenten wil graag meer informatie over de haven en industrie van de wijk zien. 	<ul style="list-style-type: none"> Er is een gebrek aan zichtbaarheid en herkenning van de geschiedenis en identiteit van Laak in de openbare ruimte. De uitstraling van Laak wordt niet als aantrekkelijk genoeg ervaren, waardoor het gebied niet optimaal op de kaart wordt gezet. Er is een tekort aan initiatieven die de gemeenschap actief betrekken bij het vieren en behouden van de lokale geschiedenis. 	<ul style="list-style-type: none"> Een verzamelplek voor mijlpalen uit Laak, zoals de oudste bewoner, de langste straat, en andere historische hoogtepunten die de identiteit van de wijk benadrukken. Initiatieven en evenementen die gericht zijn op het versterken van de identiteit van Laak en de betrokkenheid van de gemeenschap vergroten. Verbetering van de uitstraling van Laak, zodat het gebied meer gaat 'shinen' en aantrekkelijker wordt voor zowel bezoekers als bewoners. Gebruik van groen en kunst in de buitenruimte om de geschiedenis en identiteit van de wijk te visualiseren en het gebied gezelliger en aantrekkelijker te maken. Historische initiatieven zoals de 'Wall of Laak', waarbij stukjes geschiedenis van de wijk in chronologische volgorde worden weergegeven.
-----------------------------------	--	---	---

Terugkoppeling Vrijwilligers en Wijkz

Op 29 oktober vond een terugkoppelbijeenkomst plaats met vrijwilligers, Wijkz en de Gemeente Den Haag. Tijdens de bijeenkomst werd besproken hoe de straatgesprekken zijn verlopen, wat de ervaringen waren en wat de vrijwilligers opvallend vonden. Zij spraken een breed scala aan mensen, van studenten en gezinnen tot ouderen, op locaties zoals het Slachthuisplein, het Leeghwaterplein en de tunnel bij de bushaltes bij Den Haag HS. De vrijwilligers vonden het leuk om te doen en waardeerden dat zij meer te weten kwamen over de toekomst van Laak. Het viel hen echter op dat veel mensen moeite hadden om over de toekomst van Laakhavens na te denken, omdat er de komende tien jaar veel zal veranderen en het lastig is om dat voor te stellen. Mensen spraken vooral vanuit hun huidige ervaringen. Daarnaast werd de digitale vragenlijst ervaren als een goed hulpmiddel om mee te doen en feedback en ideeën te geven. De visuele opzet met de vele foto's werd daarbij als behulpzaam gezien. Wat betreft het participatietraject werd de samenwerking met bureau Zeewaardig en Kickstad als positief ervaren. Wijkz speelde een waardevolle rol als tussenpersoon, die de gemeente verbond met lokale bewoners en kennis uit de wijk. Vooral jongeren vonden het leuk om bij te dragen aan hun wijk en daarbij ook een vergoeding te ontvangen.

Colofon

Dit is een uitgave van
Gemeente Den Haag

Dienst Stedelijke Ontwikkeling
Afdeling Stedenbouw en Planologie

denhaag.nl/cid

Oktober 2024